

Dygo, Marian

"Freudalismus. Entstehung und Wesen",
hrsg. von Eckhard Müller-Mertens,
Berlin 1985 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 76/4, 913

1985

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

jącego, charakteryzującego się wielką ruchliwością społeczną, wymowa była jedną z dróg awansu, który mógł zwłaszcza na Wschodzie doprowadzić do najwyższych stanowisk, gdzie stara arystokracja była mniej solidna. Sądy Wolfa wynikają ze stereotypów powszechnych jeszcze w latach pięćdziesiątych, choć już wtedy zarysowała się przeciwko nim opozycja (zob. prace P. Petita), a tak wybitny historyk jak Louis Robert jeszcze wcześniej energicznie upominał się o sprawiedliwą ocenę działalności retorów. Badania nad *polis* doby hellenistycznej i rzymskiej, a także nad intelektualistami czasów cesarstwa doprowadziły z wolna do radykalnej zmiany perspektywy.

Dla porządku dodam, że w antologii znalazł się jeszcze artykuł: R. Packa "Curiales in the Correspondence of Libanius".

E.W.

Feudalismus. Entstehung und Wesen, hrsg. von Eckhard Müller-Mertens, "Studienbibliothek DDR-Geschichtswissenschaft" t. 4, Akademie-Verlag, Berlin 1985, s. 326.

Publikacje w ramach "Studienbibliothek DDR-Geschichtswissenschaft" ukazują się w NRD od 1981 r. Koncepcję wydawnictwa porównać można przykładowo do zachodnioniemieckiej serii "Wege der Forschung". Poszczególne tomy poświęcone są określonemu problemowi badawczemu. Zawierają wybór wcześniej publikowanych prac różnych autorów (artykuły, fragmenty książek), szczególnie dużo wnoszących do zbadania danej kwestii. Cel serii ujęto następująco: *Fachwissenschaftlern wie Studierenden wollen die Bände wissenschaftliche Arbeitsgrundlagen und fundiertes Wissen vermitteln. Darüber hinaus sollen sie zu neuen, weiterführenden Forschungen anregen*. Bez wątpienia i u nas byłoby miejsce na tak pomyślaną serię wydawniczą.

W tomie IV "Studienbibliothek" zamieszczono, w reprezentatywnym wyborze, siedemnaście prac z lat 1953—1981 poświęconych problemowi genezy oraz istoty feudalizmu. Zrozumienie niuansów dyskusji niezmiernie ułatwia artykuł wstępny, pióra redaktora tomu, omawiający podłoże, etapy oraz wyniki wschodnioniemieckich studiów nad feudalizmem ("Feudalismusdiskussion in der DDR. Einführung und Ausblick", s. 9—46), oraz tekst Bernharda Töpfera i Adolfa Laube, "Zu Verlauf und Ergebnissen der Feudalismus-Diskussion in der DDR" (s. 298—308).

Inspiracją do podjęcia tych badań były dyskusje toczone na przełomie lat czterdziestych i pięćdziesiątych w historiografii radzieckiej. W latach 1953—1957 uwagę badaczy w NRD przykuwał zwłaszcza problem periodyzacji historii Niemiec w okresie feudalizmu. Właściwa *Feudalismusdiskussion* miała miejsce zasadniczo w latach 1963—1970, przy czym w polu widzenia zaczęły pojawiać się również feudalizmy pozaeuropejskie. Natomiast w latach siedemdziesiątych stymulatorem badań w tym zakresie były prace nad zarysem dziejów Niemiec ("Grundriss der deutschen Geschichte", wyd. 2, 1979), oraz wielkim dziełem: "Deutsche Geschichte in zwölf Bänden" (t. I ukazał się w 1982 r.).

Sygnalizowany tom wart jest uwagi. Co prawda zamieszczone w nim teksty rążają niejednokrotnie jednostronnością ideologiczno-klasową, ale ów spór o feudalizm przyniósł również wiele wartościowych wyników. Są one przede wszystkim związane z nazwiskiem wybitnego mediewisty i redaktora publikacji, Eckharda Müllera-Mertensa.

M.D.